117. Tiistaina 19 päivänä lokakuuta 1993

kello 18.10

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 216 laiksi konkurssisäännön muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 3364

2) Hallituksen esitys n:o 217 laiksi perintö- ja lahjaverotuksen toimittamisesta vuonna 1994 ..... „

3) Hallituksen esitys n:o 218 laiksi eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta ..... „

4) Hallituksen esitys n:o 220 lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1993 3365

5) Hallituksen esitys n:o 221 laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailla annetun lain muuttamisesta ..... „

6) Hallituksen esitys n:o 222 laiksi sokeriverosta annetun lain 4 ja 12 §:n muuttamisesta ..... „

7) Hallituksen esitys n:o 223 laiksi tullilain muuttamisesta ..... „

8) Hallituksen esitys n:o 224 laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ..... „

S.

9) Hallituksen esitys n:o 225 laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 21 §:n muuttamisesta 3365

10) Hallituksen esitys n:o 226 opintotukilainsäädännön uudistamisesta ..... „

11) Hallituksen esitys n:o 227 laiksi valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta .. 3366

12) Hallituksen esitys n:o 228 laiksi liikuntalain muuttamisesta ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 229 laeiksi sokerilain 5 §:n, kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain 3 §:n ja kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta ..... „

14) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain muuttamisesta ..... „

15) Hallituksen esitys n:o 233 laiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta ..... „

16) Hallituksen esitys n:o 234 vuonna 1994 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi 3368

17) Hallituksen esitys n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta 3369

18) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n muuttamisesta 3375

S.

19) Hallituksen esitys n:o 237 laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta, laiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 sekä laiksi työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta .. 3375

20) Hallituksen esitys n:o 238 laiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 .. 3377

21) Hallituksen esitys n:o 239 laiksi työsopimuslain 4 §:n muuttamisesta 3378

22) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta ..... „

23) Ed. Janssonin lakialoite n:o 45 laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta ..... „

24) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 70 ja 71 „

70 Aittoniemi ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeenlinnan ja Tampereen välisen moottoritien rakentamiseen

71 Vistbacka ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

---

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys n:o 216 laiksi konkurssisäännön muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

2) Hallituksen esitys n:o 217 laiksi perintö- ja lahjaverotuksen toimittamisesta vuonna 1994

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun olen perintö- ja lahjaverosta tehnyt eduskuntakyselyn, haluan muutaman asian lausua. Nykyisin käytäntö on vähän hankala verotuksen kannalta sikäli, että henkilö, joka saa perinnön ja usein saattaa saada sen ihan ulkopuolisena testamentin kautta tai sillä tavalla, joutuu maksamaan perintö- tai lahjaveron omaisuudestaan sillä tavalla, että hän ei ole voinut saada vielä tätä omaisuutta haltuunsa niin, että voisi siitä omaisuudesta suorittaa veron. Näin ollen saattaa syntyä teoriassa jopa tilanne, jossa ulosottomies kolkuttelee ovea, kun perintöveroa ei ole maksettu, vaikka perintöä ei ole saatu sillä tavalla hallintaan, että se olisi voitu muuttaa rahaksi. Tähän asiaan pitäisi kiinnittää huomiota tulevaisuudessa sillä tavalla, että tällaisia varsin erikoislaatuisia tapauksia ei sattuisi vaan että perintövero myöhennettäisiin sillä tavalla, että perijällä tai testamentin tai lahjan saajalla on mahdollisuus perinnön kautta hankkia maksuvalmius kyseiseen maksuun.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

3) Hallituksen esitys n:o 218 laiksi eräistä ajoneuvoista suoritettavasta ajoneuvoverosta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Backman: Herra puhemies! Kysymys on eräästä uudesta veromuodosta, jota on joskus aiemmin toteutettu yhden vuoden poikkeusjärjestelynä. Sosialidemokraattien mielestä tällaista summittaista veroa, jolla ei ole esimerkiksi liikennepoliittisia päämääriä, ei tulisi säätää, vaan jos halutaan esimerkiksi puuttua liikenteeseen, se tu-

lisi tehdä siten, että se vähentää liikennesuoritteita, mikä voi parhaiten tapahtua polttoaineverotuksen kautta. Nyt tässä joutuvat suhteettomasti sellaiset autoja tarvitsevat kansalaiset, joilla on kuitenkin vähän ajoa, maksamaan veroa suhteessa niihin, joilla on esimerkiksi kymmenen kertaa kalliimpi auto ja huomattavasti enemmän ajoa. Tuo vero on ajon määrästä ja auton arvosta riippumaton vakiomäärä, joko 300 tai 500 markkaa. Tässä mielessä parempi olisi hankkia tämäkin vero polttoaineveron kautta, mikäli ylipäätään liikenteen verottamista halutaan lisätä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

4) Hallituksen esitys n:o 220 lisävaltuuksien antamisesta asunto-olojen kehittämisrahastolle lainanottoon vuonna 1993

hallintovaliokuntaan:

5) Hallituksen esitys n:o 221 laiksi valtion virkamiehen ja työntekijän terveydenhuollosta ulkomailla annetun lain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan:

6) Hallituksen esitys n:o 222 laiksi sokeriverosta annetun lain 4 ja 12 §:n muuttamisesta

7) Hallituksen esitys n:o 223 laiksi tullilain muuttamisesta

sivistysvaliokuntaan:

8) Hallituksen esitys n:o 224 laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

9) Hallituksen esitys n:o 225 laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

---

10) Hallituksen esitys n:o 226 opintotukilainsäädännön uudistamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Tässä lakiehdotuksessahan esitetään, että korkeakouluopiskelijoiden nykyinen opintotukikäytäntö lähes sellaisenaan siirrettäisiin sovellettavaksi muidenkin oppilaitosten opiskelijoihin. Tästä esityksestä seuraa lisäkustannuksia.

Opintotukilain monet pykälät koskien esimerkiksi myös aikuisopintotukea ovat tässä esityksessä auki, ja pitäisinkin tärkeänä, että sivistysvaliokunta pohtisi tässä yhteydessä pitkään opiskelleiden opiskelijoiden ja aikuisopiskelijoiden asemaa sellaisina ajankohtaisina erityiskysymyksinä, jotka liittyvät myös työttömyysturvan ja opintotuen yhteensovittamiseen. Nythän näissä turvajärjestelmissä on olemassa monia väliinputoajia eli järjestelmä ei kata esimerkiksi pitkään opiskelleille mitään muuta toimeentuloa kuin kunnallisen toimeentulotuen. Näitä epäkohtia olisi ehdottomasti paikattava.

Nythän työmarkkinatukea, joka on tämän päivän päiväjärjestyksessä esittelyssä, on markkinoitu aktivoivana muotona. Pitäisin tärkeänä, että esimerkiksi opintotukilainsäädännön ja työttömyysturvalainsäädännön yhteensovittaminen saatettaisiin niin pitkälle, että väliinputoajaryhmiä ei syntyisi. Tämä olisi ainoa tie, jolla lopulta päästäisiin ihmisistä itsestään lähtevään aktiiviseen toimeliaisuuspolitiikkaan.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Opintotukilaissa ehdotetaan muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintotukea uudistettavaksi. Opintoraha olisi 20 vuotta täyttäneillä 1 300 markkaa, kuitenkin vanhempien luona asuvilla 500 markkaa kuukaudessa. Alle 20-vuotiailla nämä markkamäärät olisivat 500 ja 250 markkaa, ja heillä säilyisi vanhempien taloudelliseen asemaan perustuva tarveharkinta.

Jos me nyt ajattelemme tilannetta, jossa perheessä vanhemmat ovat työttömiä tai esimerkiksi

toinen vanhempi, yksinhuoltaja, on työtön ja työttömyysturvaa ollaan heikentämässä tosiasiassa seuraavilla laeilla, mitä täällä tullaan käsittelemään, ja myös heidän lastensa toimeentuloa heikennetään tällä opintotuen muutoksella, tämä ei mitenkään voi olla hyväksyttävissä, kun yleinen hokema on kuitenkin se, että pyritään edesauttamaan sitä, että nuoret opiskelisivat. Sille pitää antaa todelliset mahdollisuudet. Silloin tämä hallituksen linja ei käy.

Minä kyllä ihmettelen, että täällä ei taida olla ainoatakaan sivistysvaliokunnan jäsentä keskustelemassa tästä asiasta. Jotta heillä olisi siihen mahdollisuus, niin pyydän, että tämä hallituksen esitys jätetään pöydälle ensi perjantaina pidettävään istuntoon.

P u h e m i e s : Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 227 laiksi valtionosuutta saavista liikunnan koulutuskeskuksista annetun lain muuttamisesta

12) Hallituksen esitys n:o 228 laiksi liikuntalain muuttamisesta

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

13) Hallituksen esitys n:o 229 laeiksi sokerilain 5 §:n, kotimaisesta tärkkelystuotannosta annetun lain 3 §:n ja kotimaisesta öljykasvituotannosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

talousvaliokuntaan:

14) Hallituksen esitys n:o 232 laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

---

15) Hallituksen esitys n:o 233 laiksi työttömyysturvalain 25 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Eduskunnassa on nyt tullut käsittelyyn työttömyysturvaan liittyvien huononnusesitysten rypäs. Nyt ollaan siinä tilanteessa, että työttömyysturvaa ruvetaan todella panemaan matalaksi. Ensin lähdettiin siitä, että annetaan suurtyöttömyyden tulla, ja sitten se on perustelu sille, että työttömyysturvaa täytyy leikata. Iiro Viinanen on keksinyt ikiliikkujan. Se on suurtyöttömyys. Kun on paljon työttömiä, niin tulee lisää työttömiä, koska ostovoima heikkenee koko ajan. Ministeri Viinasen ikiliikkuja on todellakin samalla helvetinkone, sillä se syö koko sosiaalivaltion. Tällainen yhdistelmäsysteemi ministeri Viinasella nyt on: ikiliikkuja — helvetinkone. Työttömyys luo työttömyyttä, josta seuraa se, että tulojen vähetessä täytyy leikata sosiaalietuja. Nyt sitten isketään nimenomaan työttömiin, joka on kaikkein huono-osaisin porukka. Minusta tämä on osoitus siitä, kuinka tunnoton ja kova valtiovarainministeri meillä on. Nyt mennään huono-osaisimpien kimppuun.

Hallitushan esittää ensinnäkin laissa, joka nyt on käsittelyssä, ettei peruspäivärahaan tehdä indeksikorotusta. Korotus kuuluisi tehdä minusta lainkin mukaan. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ilman muuta, lain mukaan!) Minulla on selvästi sellainen tunne, että tässä rikotaan jo lakia. Esityksen mukaan korotuksen pitäisi olla 5,3 prosenttia eli 6 markkaa. Eihän se peruspäiväraha häävi ole, 116 markkaa, ja sekin vielä tarveharkintainen toistaiseksi, eikä korotuskaan paljon olisi, 6 markkaa päivälle, mutta on se niille köyhille työttömille jotakin sekin, ja sekin nyt esitetään jätettäväksi tekemättä. Kun katselee lakiesityksen perusteluja ja tietää, miten indeksikorotus pitäisi

tehdä, niin minusta on selvästikin niin, että tässä rikotaan lakia.

Täällä on muitakin huononnusesityksiä käsittelyssä. On työmarkkinatukijärjestelmä, jossa siirrytään työnantajan kannalta ilmaistyövoimaan eli halpatyövoimaan. Kun täällä on muutama demari paikalla, niin minä pyydän teitä vastaamaan heti, olemmeko me samassa rintamassa kaatamassa tätä esitystä vai emme. Suostutteko te siihen, että peruspäiväraha katkaistaan 500 päivän jälkeen ja sitten siirrytään järjestelmään, jossa ensin pitää odottaa neljä kuukautta, että ylipäänsä, jos on ensi kertaa tulossa työmarkkinoille, pääsee työmarkkinatuen piiriin? Kun 300 päivää on täynnä, joutuu kassalta sossulle, mutta 300 päivän aikana on pakko ottaa vastaan työtä, mitä tahansa, 116 markan päiväpalkalla, nuorien vain 70 markan päiväpalkalla. Se on ilmaistyövoiman luomista, se on halpatyövoiman luomista. Oletteko te sosialidemokraatit kaatamassa meidän kanssamme tätä esitystä? Tämä on minusta suuren luokan kysymys, joka vasemmiston yhteistyön kannalta on aivan äärettömän tärkeässä asemassa, ja koko oppositionkin kannalta. Jos me tässä löydämme yhteisen rintaman, niin minä luulen, että silloin on hyvin isossa asiassa rintama löytynyt. Jos taas käy niin, että tämä hyväksytään, perustellen sitä tällä tai tuolla näkökohdalla, niin sitten kyllä täytyy sanoa, että ainakin osan oppositiosta ja hallituksen linjojen välinen ero on kuin veteen piirretty viiva. Minä pyydän, että te sosialidemokraatit ilmoitatte pikkuhiljaa, mikä teidän kantanne on työmarkkinatukeen, joka on suurimpia laadullisia muutoksia, mitä on tehty, ja jolla luodaan halpatyövoimaa.

Ministeri Viinanen puhui neekereistä. Ei niitä tänne todellakaan, amerikkalaista halpatyövoimaa, tarvitse tuoda, kun Viinasen esitys nyt toteutetaan. Halpatyövoima tehdään Suomeen pitkäaikaistyöttömistä, jos tämä esitys menee läpi. Esitys vaatii toteutuakseen eduskunnan määräenemmistön, eli meillä, vasemmistolla ja muulla oppositiolla, on nyt mahdollisuus vaikuttaa. Käytetäänkö sitä vaikutusta vai ei, siitä minusta pitäisi nyt ruveta keskustelemaan ja löytää yhteinen linja, koska hallitus tekee tietenkin mitä tekee, jos ei oteta tiukkaa kantaa.

Täällä on myös esitys siitä, että lomautetun päivärahaa huononnetaan. Ensimmäinen viikko on niin kuin nytkin: ei mitään, ja kolme seuraavaa viikkoa on vain 70 prosenttia siitä, mitä ansiosidonnainen päiväraha muutoin olisi lomautetulle. Eli kyllä tulee rajua leikkausta myös niille, jotka joutuvat lomautukseen. Tässä ei ole muuta ihmeteltävää kuin se, miksi SAK tämän työmarkkinatukijärjestelmän hyväksyy, miksei se pane lomautettujen työttömyysturvan huonontamisasiassa tiukasti kampoihin ja ota asiaa sillä tavalla esille kuin pitäisi.

Mitä tulee käsiteltävänä olevaan esitykseen — nämä kaikki kuuluvat tavallaan samaan kokonaisuuteen — indeksikieltoon, niin minä vielä ihmettelen sitäkin, miksi se ei ole saanut määrävähemmistösuojaa. Eli miten se voidaan säätää täällä yksinkertaisella enemmistöllä? Minusta siinä kuitenkin selvästi puututaan kansalaisten lakisääteiseen perusturvaan. (Ed. Aittoniemen välihuuto) — Ei tässä ole kysymys siitä. Minä olen vastustanut, ed. Aittoniemi, tätä määrävähemmistön myymistä. Minä vastustin myös. Mutta tässä ei ole kysymys siitä. Tässä on kysymys siitä, onko tämä kansalaisten lakisääteistä perusturvaa vai ei, johon vielä tarvitaan, kun siihen puututaan, määräenemmistö. Tämä työmarkkinatukijärjestelmä on tulkittu sellaiseksi, että siinä kajotaan lakisääteiseen perusturvaan, ja se voidaan täällä kaataa opposition voimin. Niin, mutta käytetäänkö sitä voimaa? Mitäs kantaa te edustatte? Mitä te sosialidemokraatit edustatte? Minusta tässä pitää ruveta sanomaan kantaa eikä vain pyöritellä tätä asiaa, koska minusta tämä opposition neuvottomuus ja keskustelemattomuus on ollut se voima ja lähtökohta, joka on antanut hallitukselle rohkeuden lähteä näin törkeitä esityksiä tänne tuomaan. Vastatkaa, olkaa hyvä!

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Eipä näyttänyt paikalla olevista kahdesta sosialidemokraatista olevan vastaajiksi (Ed. Backman: Kyllä löytyy!) ed. Tennilän esittämiin kysymyksiin. Pyrin selvittämään tätä asiaa vielä vähän, jotta teillä kypsyisivät nämä vastaukset.

Kuten esityksestä käy ilmi, työttömyysturvan peruspäivärahaa on viimeksi korotettu heinäkuun 1 päivänä 1991. Nyt reiluun kahteen vuoteen, kun mennään vuodenvaihteeseen, korotuksia ei ole tehty ollenkaan. Reaalitaso on siis pudonnut selvästi, ja Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan ansiotasoindeksi, johon työttömyysturvan päivärahat on sidottu, on noussut 5,3 prosenttia. Kun työttömyysturvalaki säädettiin, perustuslakivaliokunnan kannanoton perusteella hallituksen esitystä muutettiin, ja työttömyysturvalain 25 §:ään laitettiin määräys siitä, milloin näitä päivärahoja tulee korottaa. Tähän lakiesitykseen ei tätä rinnakkaistekstiä ole tehty. Mutta 25 §:ssä määrätään, että näitä etuuksia on

korotettava palkkatason muutosta vastaavassa suhteessa. Nimenomaan kun tässä tapahtuu oleellinen muutos, on sanamuoto, mikä siellä laissa on.

Siitä on kiistelty kahteenkin kertaan, mikä on oleellinen muutos. Silloin kun ensimmäistä kertaa työttömyyspäivärahoja piti nostaa, niin hallitus teki esityksen tai periaatepäätöksen, että niitä nostetaan 4 prosentilla. Se oli hallituksen tulkinta siitä, mitenkä ansiotaso oli noussut. Tein asiasta kantelun oikeuskanslerille, ja tämän kantelun seurauksena hallitus oli pakotettu nostamaan näitä päivärahoja oikean indeksimuutoksen perusteella, ja se oli silloin muistaakseni 7,3 prosenttia. Siis 37, prosentilla niitä jouduttiin nostamaan sen sijaan, että hallitus oli sanonut, että nostetaan 4 prosentilla. Hallitus siis esitti 4 prosentin korotusta, kun edellytettiin olennaista palkkatason muutosta. Hallituksen mielestä 4 prosenttiakin olisi ollut olennainen, tämä siis 80-luvun puolivälin jälkeen.

Kesällä 92 hallitus jo jätti nämä indeksikorotukset toteuttamatta. Silloin oikea korotusmäärä olisi ollut 4,3 prosenttia. Tämän perusteella kantelin oikeuskanslerille jälleen asiasta ja totesin, että kun kerran muutama vuosi aikaisemmin hallitus oli ollut sitä mieltä, että 4 prosentin korotus oli olennainen muutos, niin toki nyt kun indeksipisteet edellyttivät 4,3 prosentin muutosta, muutos olisi pitänyt tehdä. Silloin oikeuskansleri otti sen tulkinnan. Hän löysi jostain jonkun lakiesityksen perusteluista rajan, milloin nämä indeksikorotukset on tehtävä. 5 prosenttia oli se raja ja tällä perusteella, kun ei ollut tapahtunut palkkatasossa 5 prosentin korotusta, joka tulkittiin oikeuskanslerin mielestä olennaiseksi, niin korotusta ei tehty, kun se oli 4,3.

Nyt kun indeksipisteen muutos on 5,3 prosenttia, niin mielestäni on täysin selvä asia, että korotukset on tehtävä. Minä kantelen tästä huomispäivänä oikeuskanslerille, jos korotuksia ei tehdä, jo ennen kuin tämä esitys käsitellään, koska tästä on nyt jo ennakkopäätös. Mielestäni olisi aiheellista, että tämä asia käsitellään eikä niin, että hallitus, kun se tietää tekevänsä nyt lainvastaisen päätöksen, tuo sen tänne eduskuntaan, jotta eduskunta sen hyväksyisi ja siunaisi tämän lainvastaisen tulkinnan. Mielestäni on käsittämätöntä, että hallitus, joka on kahteen kertaan joutunut vastaamaan, mikä on työttömyysturvalain edellyttämä olennainen palkkatason muutos — siitä on selkeät oikeuskanslerin kannanotot — tuo tänne tällaisen esityksen. Ihmettelen erityisesti sitä, kun oikeuskanslerin tehtävänä on valvoa hallituksen toimintaa, että hän ei ole huomauttanut siinä vaiheessa, kun tämä esitys on annettu ja siinä vaiheessa, kun budjettiesitys annettiin, että tämä ei käy, vaan 5,3 prosentin korotus edellyttää päivärahojen nostoa.

Kyllähän tässä maassa on nähty erikoisia tulkintoja aikaisemminkin, mutta tätä asiaa ei saa jättää tähän. Tällä tulkinnalla ei ole mitään tekemistä sen kanssa, onko tämä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa vai ei. Tämä tulkinta, josta olen puhunut, lähtee suoraan työttömyysturvalain 25 §:stä, siitä mikä on olennainen palkkatason muutos.

Jotta saisimme tähän asiaan paremmin selkoa ministeri Huuhtasen taholta, joka lupasi olla täällä perjantaina, pyydän, että tämä asia laitetaan pöydälle ensi perjantain istuntoon.

P u h e m i e s : Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys n:o 234 vuonna 1994 perittäviä sosiaaliturvamaksuja koskevaksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Välikysymyksen yhteydessä työnantajien sosiaaliturvamaksuista keskusteltiin varsin perusteellisesti. Yleinen vaatimus tuntui olevan eduskunnassa laidasta laitaan, että näitä maksu-

perusteita on muutettava niin, että ne suosivat pieniä ja työvaltaisia yrityksiä. Tämähän ei ole mikään uusi kannanotto. Eduskunta itse on noin 15 vuoden ajan lausunut toistuvasti saman suuntaisia kantoja.

Tämän esityksen osalta voidaan todeta, että nyt palautetaan työnantajan kansaneläkemaksussa porrastus, joka viimeksi oli voimassa kaksi vuotta sitten. Tämän porrastuksen palautuksen hallitus tekee nimenomaan perustellen sitä, niin kuin meille valiokunnassa on jo kerrottu, näillä eduskunnan lausumilla. Mutta tämä ei ole riittävä muutosesitys. Sen vuoksi tätä mielestäni pitäisi muuttaa valiokuntakäsittelyn aikana ja nimenomaan niin, että vientiteollisuus, jolla nyt menee hyvin, osallistuisi enemmän näihin kustannuksiin. Kun sillä varaa siihen on, niin tätä porrastusta voitaisiin vielä jyrkentää.

Kuntatyönantajan maksu on aivan liian korkea verrattuna yksityisen työnantajan maksuihin. Kun nyt pyritään näitä kilpailuttamaan, niin annettakoon samat lähtökohdat myöskin julkiselle sektorille.

Herra puhemies! En pyydä tätä esitystä pöydälle sen vuoksi, että kuten totesin, tästä keskusteltiin varsin perusteellisesti jo välikysymyskeskustelun yhteydessä. Mutta mielestäni ne kannanotot, mitä välikysymyskeskustelussa esitettiin, on otettava vakavasti jo tämän lakiesityksen käsittelyssä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

17) Hallituksen esitys n:o 235 työmarkkinatukea koskevaksi lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan sekä työasiainvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Nyt on käsittelyssä työmarkkinatukilakiesitys. Taustaksi toteaisin, että minusta Ahon porvarillinen hallitus on tehnyt hyvin selkeän ideologisen valinnan. Suomea väännetään nyt uusliberalistiseen, uusoikeistolaiseen suuntaan, thatcherismin jalanjälkiä kulkien. Sehän se Viinasen suuri linja on, jos sitä linjaa suureksi nyt kukaan halua sanoa. Ideana on tehdä tästä maasta sääntelemättömän markkinatalouden maa, jossa jokainen on niin sanotusti oman onnensa seppä, selviää miten selviää. Valtio vetää vastuunsa pois. Valtio vetää vastuunsa pois systemaattisesti työllisyyden hoidosta, sosiaaliturvan hoidosta, kaikesta, koulutuksen järjestämisestä, terveydenhuollosta. Jokainen maksaa, se on se perimmäinen idea tässä uusoikeistolaisuudessa, uusliberalismissa, thatcherismissa, miten vain.

Onhan Viinanen esimerkiksi sanonut sosiaaliturvan osalta lauseen, joka on hyvin paljon puhuva: "Jokainen hankkikoon sellaisen turvan sairauden tai työttömyyden varalle kuin haluaa — ja maksakoon sen itse." Tässä ajatus on kiteytettynä. Mennään amerikkalaistyyppiseen järjestelmään, jossa jokainen sitten hoitaa todella itse asiansa, eikä valtiolla ole vastuuta tavallaan enää mistään. Koulutuksesta maksetaan, terveyspalveluista maksetaan ja sosiaalipuolella otetaan vakuutukset sitten, kun tilanne sitä edellyttää tai kenellä siihen on rahaa. Tämän suuntaiseen systeemiin meitä väännetään.

Tähän liittyy myös pyrkimys painaa selvästi ja nopealla tahdilla alas palkkoja sekä sosiaalietuja nyt ennen kuin siirrytään kokonaan tämmöiseen toisenlaiseen järjestelmään. Tämä työmarkkinatukilakiesitys on näyte-esimerkki siitä, mitä tuleman pitää ja mitä se on. Minusta tämä on kaikkein rujoin esitys, mikä tässä eduskunnassa on käsitelty sen jälkeen, kun työllisyyslain velvoittavuus romutettiin. Nythän esitetään, että peruspäiväraha katkeaa 500 päivän jälkeen, siis se peruspäiväraha, joka on ollut tarveharkintaisena 116 markkaa tai vähemmän, katkeaa 500 päivän jälkeen niin kuin ansiosidonnainen päiväraha. Sitten tulee työmarkkinatukijärjestelmä, joka maksimissaan on 300 päivää. Ennen kuin ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleva sille pääsee, pitää olla neljä kuukautta työnhakijana, eli neljä kuukautta pitää olla vanhempien elätettävänä tai sosiaalihuollon piirissä tai missä lie, miten kukin nuori sitten tilanteensa selvittääkin. Kun 300 päivää on täynnä, katkeaa koko homma. Silloin siirrytään kassalta sossuun, ei ole enää mitään. Sitten ollaan tavallaan lennetty pois koko työmarkkinasysteemistä, työmarkkinoilla käytettävissä olevien ihmisten piiristä, ja taas pitää odot-

taa, ennen kuin pääsee edes aloittamaan tätä hommaa.

Mutta se mikä tässä esityksessä on olennaista, on, että 300 työmarkkinapäivän aikana työntekijällä on velvollisuus ottaa vastaan tarjottua työtä ilman työsuhdetta. Mitä se tarkoittaa käytännössä? Todellakin työnantajille ilmaistyövoimaa ja työntekijöiden kannalta halpatyövoimajärjestelmän luomista Suomeen. Tässä tulee ilman muuta tapahtumaan sellaisia ilmiöitä, että nämä 116 markan ilmaistyöntekijät tulevat syrjäyttämään työhönotossa niitä, joille pitäisi maksaa työehtosopimuksen mukaista palkkaa, eli meillä tehdään tänne maan sisälle nyt halpatyövoimaa näistä pitkäaikaistyöttömistä. Tässä on lain idea, joka on kova idea, rakentaa tämmöinen paariaporukka tähän rakkaaseen synnyinmaahamme omista työttömistä. Kyllä tässä nyt on kovat piipussa niillä, jotka tämmöisiä esityksiä rakentelevat.

Se, että työtä pitää ottaa vastaan ilman työsuhdetta, johtaa siihen, että työssäkäynti 116 markan päiväpalkalla, nuorilla 70 markan päiväpalkalla, ei anna oikeutta työttömyysturvaan. Se työ ei ole työsuhteista, ja tässä on se iso ero esimerkiksi velvoitetyöllistämiseen ja ratkaiseva ja laadullinen ero, jota me olemme aina edustaneet.

Tämän lain hyväksymiseen tarvitaan todellakin määräenemmistö täällä eduskunnassa. Sosialidemokraateilta ei tullut äsken vastausta kysymykseen — ehkä siihen ei ollut tilaisuutta — ovatko he tätä vastaan vai eivät. SMP ei puhu mitään. (Ed. Aittoniemi: Ei ole vielä ehtinyt!) — Ei ole vielä ehtinyt. Toivottavasti sanoo kuitenkin selvästi, että "ei".

Rakennetaan nyt ihmeessä tänne oppositiorintama, joka tämän työmarkkinatukijärjestelmän kaataa. Minä vetoan nyt hyvin vakavasti sosialidemokraatteihin, SMP:hen, vihreisiin, kaikkiin niihin, joilla on sydän paikallaan ja järkeä päässä. Tässähän ilman muuta perimmäisenä ideana on painaa palkkatasoa rujosti alaspäin luomalla halpatyövoima. Tässä on kovat piipussa nyt, ja jos ei tähän nyt vastata opposition voimin, niin ei sitä vastauksen paikkaa tulekaan.

Ongelmahan tässä on, jos siitä halutaan puhua, että SAK viime keväänä hyväksyi tämän järjestelmän, kun ns. yleislakkosopimus allekirjoitettiin, ainakin jotkut SAK:n johtajat sen hyväksyivät. En tiedä, tiesivätkö mitä hyväksyivät, mutta allekirjoittivat kuitenkin. Se on valitettavaa. Mutta parlamentti on parlamentti. Jos ammattiyhdistysliike on mennyt sopimaan jotakin, joka on huonoosaisimpien kannalta todella väärin, niin eihän täällä parlamentissa ole pakko ayliikkeen viitoittamaa tietä kulkea. Mehän olemme täällä itsellisiä ryhmiä, itsellisiä kansanedustajia. Me teemme täällä päätökset. Eli minä ehdotan, että oppositio pitää nopeasti palaverin ja sopii niistä toimista, joilla joko saadaan tähän lakiin olennaiset muutokset, joista olennaisin on, että työ on työsuhteista, jos sitä teetetään, jolloin päivärahaoikeus tulee, ja että jos tästä ei sitten lähde tämä hallituksen esitys muuttumaan, niin se kaadetaan täällä. Siis hallitus pannaan koville.

Minusta tämän kovempaa paikkaa oppositiolla ei ole tänä syksynä. Tämä on nyt semmoinen tilanne, jossa me voimme vaikuttaa, jos haluamme. Jos haluja ei ole, niin sitten minusta oppositiopolitiikasta ei kannata puhua mitään.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilä nyt, niin kuin vähän aikaisemminkin, huuteli täällä demareitten ja vasemmisto-opposition ja jopa SMP:n suuntaan tässä asiassa. On helppo todeta, että SMP:n eduskuntaryhmä on nyt ja aikaisemmin taistellut aikanaan työllisyyslain puolesta, ihmisten työllistämisen puolesta. Meidän suuntaamme on turha ehkä huudella. Me kyllä kannamme vastuun, mutta ed. Tennilä, joka kyllä ei ole tähän tietynlaisten luopioiden joukkoon aikanaan astunut, olisi hyvä kun siellä omassa porukassa ja demarien porukassa viitattaisiin tätä asiaa. Tehän myitte aikanaan lepäämäänjättämissäännöstön. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei koske tätä asiaa!) Perustuslakivaliokunta voi tehdä minkä päätöksen hyvänsä poliittisilla perusteilla tästä asiasta. Me olemme sen orjia, ja tähän asiaan on aivan turha yksinomaan kiinnittää huomiota. Te aikanaan myitte ed. Helteen ponnesta koko järjestelmän, jonka perusteella me voisimme köyhän ja raskautetun ihmisen asiaa täällä ajaa luottamatta pelkästään perustuslakivaliokuntaan. Huudelkaa siellä omassa porukassanne vaan! Kyllä Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä pysyy työläisen ja työllistämisen asialla. Meistä ei kannata murhetta kantaa. Muistelkaa vähän menneitä. Ed. Helteen ponnesta myitte koko köyhän ihmisen asian aikanaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mielenkiintoista tässä lakiesi-

tyksessä on se, mitä ed. Tennilä sivusi osittain. Ilmeisesti on ensi kerta, kun nykyinen hallitus toteaa, että jokin lakiesitys on tulkittavissa kuuluvan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin soveltamisalaan eli siihen, että vaaditaan määrätty oma menettely uuden systeemin mukaisesti. Uskon, että SMP:n eduskuntaryhmä ei ole varmasti hyväksymässä tätä. Nimittäin tämä lakiesitys sisältää nyt tällä kertaa huomattavan määrän sellaisia heikennyksiä, joissa nimenomaan heikompiosaisten ja pienituloisten ihmisten asemaa heikennetään rajulla tavalla.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ed. Tennilä ja ed. Vistbacka sanoivat, tämä laki hyvin radikaalisti muuttaa työelämän lainsäädäntöä. Tässä on hyvin suuria periaatteellisia kysymyksiä, esimerkiksi sellainen, että jos tämä laki hyväksytään, niin toimeentulotuki, joka on meidän sosiaaliturvajärjestelmässämme viimesijaisin tuki, tuleekin tavallaan monille ihmisille ensisijaiseksi. Samoin ongelma on harjoittelupaikka ilman työsuhdetta, niin kuin täällä on jo todettu, ja erityisen vakava se on tietysti nuorille samoin kuin pitkäaikaistyöttömille ammatti-ihmisille. Luulen, että on aika nöyryyttävää reilun viisikymppisen ammatti-ihmisen mennä hanslankaripojaksi harjoittelemaan.

Mitä tulee sitten sosialidemokraattien kantaan ja siihen, mitä ed. Tennilä esitti, että oppositio kokoaisi nopeasti palaverin ja tyrmäisi tämän asian: Palaveri voidaan pitää, mutta minusta kuitenkin tämä asiaa täytyy ensin tutkia ennen kuin se suoralta kädeltä tyrmätään. Sen vuoksi minä antaisin pikkuisen työrauhaa työasiain- ja sosiaalivaliokunnille käydä perusteellisesti tätä läpi, vaikka siellä kiirettä onkin.

Mitä tulee ed. Aittoniemen taas kertaalleen esille nostamaan asiaan "nahkan myymisestä", (Ed. Aittoniemi: Täytyy taas muistuttaa!) olen kuitenkin sitä mieltä, että enemmistöparlamentarismiin siirtyminen oli hyvä asia. Se on pitkällä aikavälillä hyvä asia, ja kansalaiset vaaleissa valitsevat sitten kenet he haluavat asioitaan ajamaan ja minkälaiselle politiikalle antavat tukensa.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemelle totean, että kyllähän tässä ollaan perustuslakivaliokunnan tulkintojen armoilla. Hallituskin esittää kyllä, että tässä on niin rujo hyökkäys nyt kyseessä, että tämä pitää säätää määräenemmistöllä. Mutta tietenkin siellä on tämmöiset zyskowiczit. Mistä heistä tietää! Kyllä tässä mielessä myös perustuslakivaliokunnassa pitää olla tarkkuutta, valppautta ja kovuuttakin, ettei vielä ruveta vääntämään tätä joksikin muuksi, kun hallituskin toteaa, että tässä puututaan kansalaisten lakisääteiseen perusturvaan, niin kuin siinä tehdään selvästi, koska 800 päivän jälkeen mennään suoraan toimeentulotuelle. Mitä tässä tapahtuu, paitsi että tulee halpatyövoimaa: kuntien toimeentulokustannukset kasvavat jyrkästi. Sinnehän ne siirretään nämä ihmiset. Valtio heittää vastuunsa, päivärahat katkaistaan, työmarkkinatukikin katkaistaan 800 päivän jälkeen, sitten mennään kunnan elätettäväksi, ja kuntien kulut kasvavat.

Ed. Törnqvistille totean vain sen, että kovin huolestuttavan horjuva teillä sosialidemokraateilla kanta on näin selvään asiaan minusta.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Toistamatta sitä, mitä ed. Tennilä tästä asiasta jo sanoi, niin haluan vielä muutaman näkökohdan lisätä siihen. Ed. Tennilä aivan oikein tyrmäsi tämän esityksen. Tämä pitää sisällään niin monta heikennystä, että tätä esitystä ei voi mitenkään hyväksyä.

Haluaisin ensin nuorten kannalta sanoa muutaman sanan. Se, mitä jo tuossa opintotukilain yhteydessä totesin, koskee yhtä hyvin tätä työttömyysturvalakia. Työttömien vanhempien työttömien lasten toimeentuloa heikennetään tällä. Heidät jätetään pitkäksi aikaa kokonaan ilman toimeentuloa. Eduskunnan valiokunnista erityisesti sosiaalivaliokunta on toistuvasti sanonut, että opiskelun pitää olla kannattavampaa kuin työttömänä oleminen. Me emme ole tarkoittaneet sillä sitä, että työttömyysturva pitää ottaa kokonaan pois ja heikentää opintotukea, jolloin opintotuki sittenkin on parempi, kun työttömyysturvaa ei saa ollenkaan. Tätä me emme ole tarkoittaneet, vaan me olemme tarkoittaneet, että todella nuoria kannustetaan opiskelemaan siten, että opintotuki on parempi. Mutta hallitus etenee aivan eri linjalla.

Tämä tilanne, mihin tällä esityksellä päädytään, on näiden nuorten ihmisten kannalta todella surullinen, jos tämä täällä eduskunnassa hyväksytään. Juuri niiden nuorten, jotka ovat kaikista heikoimmin eväin lähdössä elämän taipaleelle, asemaa huononnetaan.

Kun nyt työttömyysturvan peruspäivärahaan laitetaan työssäoloehto, niin se on yksi näitä pahimpia esityksiä, mitä tämä koko muutospaketti pitää sisällään. Tämä on juuri se syy, minkä takia

työministeriön valmistelevat virkamiehetkään eivät ole iljenneet esittää, että tämä ei muka heikentäisi toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. He tietävät, että tämä on niin suuri muutos nykytilanteeseen, kun vaaditaan kuuden kuukauden työ ennen kuin voi saada edes peruspäivärahaa. Se on monelle nuorelle täysin mahdotonta tänä päivänä, oli halua kuinka paljon tahansa, kun alle 25-vuotiaita nuoria on yli 100 000 työttöminä.

Toisaalta haluan puhua hieman pitkäaikaistyöttömistä, joista ikävä kyllä monet ovat nuoria, mutta enemmän heitä on vanhempien joukossa. Eiliset uutiset kertoivat, että pitkäaikaistyöttömien kohdalla 100 000:n raja on rikkoutunut ensimmäisen kerran. Se on suuri luku, mutta kannattaa valottaa tätä sen verran, että näiden 100 000:n joukossa on 43 000 55 vuotta täyttänyttä työtöntä, ja heillehän maksetaan ansioon suhteutettua päivärahaa siihen asti, kun he täyttävät 60 vuotta. Eli he odottavat, että pääsevät työttömyyseläkkeelle 60 vuotta täytettyään. Tässä mielessä heidän toimeentulonsa on turvattu, suurimman osan näistä 43 000:sta, sillä, että he saavat sitten aikanaan työttömyyseläkkeen. Voi sanoa, että kaikkien näiden toimeentulo on turvattu ja myös tänä työttömyysaikana heidän toimeentulonsa on turvattu. Suurin osa heistä saa ansioon suhteutettua päivärahaa.

Olisi kuitenkin edullisempaa, että nämä ihmiset päästettäisiin eläkkeelle, jos he haluaisivat, ja mielestäni on hyvin vaikea ymmärtää, miksi ei osata tätä ynnä-, vähennys-, jako- ja kertolaskua suorittaa. Mitään korkeampaa matematiikkaa ei tässä tarvita, jotta saadaan selville, että olisi edullisempaa päästää nämä ihmiset eläkkeelle ja myös, että toteutettaisiin tämä luopumiseläkejärjestelmä niin, että työssä olevat 55 vuotta täyttäneet voisivat halutessaan siirtyä eläkkeelle, ja heidän tilalleen olisi otettava nuori. Tämä esitys on saanut viime aikoina entistä enemmän kannatusta eri lehdissä. Eri tiedotusvälineistä toistuvasti saa lukea tavallisten kansalaisten ehdotuksia, että juuri näin pitäisi menetellä. Se olisi järkevää ja se tulisi halvemmaksi, koska silloin säästettäisiin myös palkkakustannuksia.

Tässä yhteydessä en tästä puhu sen pidempään, koska olen tästä niin moneen kertaan puhunut. Minun on todella vaikea ymmärtää, että tällaista yksinkertaista matematiikkaa ei osata. Nuorten pitäminen työttöminä tulee tälle yhteiskunnalle kaikkein kalleimmaksi vaihtoehdoksi.

Vielä haluaisin kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömien muun sosiaaliturvan heikentymiseen lakiesityksen hyväksymisen seurauksena. Tällä hetkellä tilanne on erittäin hankala monen sellaisen työttömän osalta, jolla 500 päivää täytyy ja jolla on puoliso. Jos hän ei ole täyttänyt vielä 55 vuotta ennen kuin 500 päivää täyttyy, hän yleensä putoaa kokonaan peruspäivärahan ulkopuolelle.

Tätä ongelmaa halutaan nyt korjata sillä, että nekin, joilla 500 päivää tulee täyteen, voivat saada 300 päivältä työmarkkinatukea. Mutta voimaantulosäännös on kirjoitettu niin, että tämä koskettaa ainoastaan niitä henkilöitä, joilla 500 päivää tulee täyteen ensi vuonna. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tänä vuonna 500 päivää täyttyy 30 000 työttömällä, joista puolet tulee jäämään kokonaan ilman peruspäivärahaa peruspäivärahan tarveharkinnan vuoksi, siis puolison tulojen huomioon ottamisen vuoksi.

En voi ymmärtää, että tällainen esitys on tänne tuotu, että nämä, joilla tänä vuonna 500 päivää tulee täyteen, jätetään ensi vuonnakin koko toimeentulon ulkopuolelle. Edes työmarkkinatukea heille ei oltaisi valmiita antamaan. Miksi näin on, siihen haluaisin ed. Zyskowiczin vastauksen. Luulen, että hän ei ole koskaan tätä asiaa miettinyt. Ainakaan en usko, että ed. Zyskowiczille on tullut mieleen se tai että kukaan on ed. Zyskowiczille kertonut, mitä seuraa siitä, kun 500 päivää tulee täyteen ennen kuin täyttää 55 vuotta.

Luonani kävi eilen kaksi Suomen Trikoolta irtisanottua työntekijää. Sieltähän on melkein kaikki työntekijät irtisanottu. Kaksi vuonna 1939 loppuvuodesta syntynyttä otti yhteyttä. Heillä on se tilanne, että työttömyysturvasta 500 päivää tulee täyteen 29. päivä joulukuuta 1993. Mitä heille tapahtuu? Heiltä loppuu ansiopäiväraha. He eivät saa peruspäivärahaa, koska molemmat ovat naimisissa. He eivät myöskään ensi vuonna voi saada työmarkkinatukea, ja kun he eivät ole 55:tä vuotta täyttäneet, heillä ei myöskään ansioturva jatku. Toinen täyttää elokuussa ja toinen marraskuussa 55 vuotta. Mutta yksilöllisessä varhaiseläkkeessä ehtona on, että täytyy olla tulevanajanoikeus. Heiltä on tulevanajanoikeus myös mennyt, koska 29 päivästä joulukuuta alkaa 360:n sellaisen päivän aika, joilta ei saa työttömyyspäivärahaa, tämä raksuttaa joka päivä. Silloin kun he ovat saaneet työttömyyspäivärahaa, viikosta on mennyt vain 2 päivää.

Toivon, että ed. Zyskowicz nyt kuuntelisi, keskittyisi siihen, mitä minä puhun eikä Iltasanomiin.

Näille henkilöille tapahtuu siis niin, että he eivät voi myöskään saada yksilöllistä varhaiselä-

kettä. Toinen näistä henkilöistä on sellainen, että hän on hakenut jo monta kertaa työkyvyttömyyseläkettä, joka on hylätty. Hänellä olisi todennäköisesti mahdollisuus saada yksilöllinen varhaiseläke sairauksiensa perusteella, mutta hänelle tulee ns. juridinen hylky sen vuoksi, että tulevanajanoikeus ei enää täyty. Mitä siitä seuraa? Kun hän lopulta täyttää 60 vuotta, niin jo kesäkuussa hyväksyttyjen säännösten vuoksi hänellä ei myöskään 60-vuotiaana tule olemaan työttömyyseläkkeeseen oikeutta.

Meillä on näitä iso joukko, en tarkkaa lukumäärää osaa sanoa, mutta tiedän, että on paljon teollisuustyöntekijöitä ja muitakin työntekijöitä, jotka ovat jääneet työttömiksi juuri siinä viidenkymmenen päälle. He ovat olleet työelämässä mukana 35, jopa 40 vuotta. He ovat 15-vuotiaina lähteneet työelämään. 55-vuotiaana on kerennyt jo 40 vuotta olla työelämässä mukana, kuten esimerkiksi Suomen Trikoon työntekijät. Hehän ovat sellaisia, jotka ovat nuoresta tytöstä olleet siellä, ommelleet koko ikänsä samaa saumaa, ehkä sauma on välillä vaihtunut, mutta samaa työtä ovat tehneet. Mikä on yhteiskunnan palkka heille? Ensin työpaikka menee, sitten loppuu päiväraha ja sen jälkeen putoaa tyhjän päälle, ei saa mistään mitään, ei myöskään saa eläkettä. Toivon, että ed. Zyskowicz pohtii tätä ongelmaa ennen kuin tämä esitys eduskunnassa hyväksytään.

Herra puhemies! En vielä pyydä tätä asiaa pöydälle. Minusta on hyvä, että tässä yhteydessä jo muutkin voivat ottaa kantaa. Kun ministeri Huuhtanen on perjantaina luvannut tulla keskustelemaan, niin toivon, että asia voidaan panna kuitenkin pöydälle.

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Eduskunta on saanut käsiteltäväkseen vaihtelevin tuntein vastaanotetun työmarkkinatukiesityksen. Tätä esitystä on markkinoitu sellaisena mallina, joka toisi työllistämispolitiikkaan, työttömyysturvaan aktivoivia elementtejä. Oma näkemykseni on kuitenkin sellainen, että pikemmin kuin luoda uusi järjestelmä olisi järkevää paikata nykyistä työttömyysturvalainsäädäntöä, saada aikaan tilanne, jossa se olisi nykyistä aktivoivampi.

Lakiesitys ei todellakaan selkeytä tilannetta. Uusia väliinputoajaryhmiä syntyy, kuntien toimeentulotukimenot kasvavat, eli kokonaisuudessaan yhteiskunnan menot turvajärjestelmien ylläpidosta eivät muuksi muutu.

Itse olen ollut sitä mieltä, että työttömyysturvalainsäädäntö on nykyisellään liian passivoiva. Sehän ei esimerkiksi salli sitä, että työtön henkilö opiskelisi aktiivisesti. Karenssisäännökset saavat aikaan tilanteen, jossa työttömän ei kannata ottaa vastaan lyhytaikaista työsuhdetta, koska hänen työttömyysturvansa heikkenee muutoin.

Kuitenkin näen, että väliinputoajaryhmiä ovat myös sellaiset henkilöt, jotka tällä hetkellä ovat oikeutettuja työttömyysturvaan mutta joilla ei ole mahdollisuutta toimeliaisuuteen muutoin. Tällä viittaan esimerkiksi nuoriin, joilla on huono koulumenestys ja joilla ei ole mahdollisuutta saada jatkokoulutuspaikkaa. Harjoittelujaksojen toteuttaminen, mitä työmarkkinatukiesityksessä esitetään, on mielestäni perusteltua, koska nyt on vaarana se, että monet nuoret jäävät työttömyyden ja kouluttamattomuuden kehään. Olisi kiireellisesti vaikka työttömyysturvalainsäädännön piirissä mahdollistettava se, että he voisivat saada samalla tavoin harjoittelupisteitä jostakin harjoittelusta kuin vastaavasti opiskelijat, jotka tekevät harjoittelujaksojaan opintotuen piirissä ilman palkkaa valmistuakseen tiettyyn ammattiin. Tämän tyyppisiä vastaavia järjestelyjä tulee kehittää niin, että työttömyys ja kouluttamattomuus eivät saa aikaan sellaista kehää, joka lopulta ajaa nuoren syrjäytymään.

Arvoisa puhemies! Pelkään, että työmarkkinatukijärjestelmä johtaa viranomaisten pakkovallan kasvuun. Tämä on hyvin nurinkurista. Kun tähän mennessä aktivoivuutta ei ole työttömyysturvalainsäädännön piirissä sallittu, niin nyt näitä toimenpiteitä tehtäisiin lähinnä viranomaisten ehdoilla. On todella pelättävissä, että työttömiä ohjattaisiin ilman heidän omaa tahtoaan erilaisten aktivoivien toimien kohteeksi. Tästä saattaa olla seurauksena kyllä tilanne, joka ei lopulta aja sitä tavoitetta, joka ainakin on pyritty esittämään tämän lainsäädännön tavoitteeksi, eli aktivoivuutta eli sitä, että työttömän asema työmarkkinoilla paranisi.

Itse näkisin, että koulutusjärjestelmää ja työllistämistoimia on nivottava kiinteämmin yhteen. Aiemmin, kun käsiteltiin opintotukilainsäädännön uudistamista, toin esille, että muutoksia tarvitaan kyllä opintotuenkin puolella. Nythän sillä puolella on myös väliinputoajaryhmiä. Sellaiset henkilöt, jotka ovat opiskelleet pitkään, eivät saa opintotukea, mutta heillä ei myöskään ole oikeutta työttömyysturvaan, jos opinnot ovat kesken. Välttämättä heille ei myönnetä toimeentuloturvaakaan tai se myönnetään lopulta pitkän valitusprosessin jälkeen.

Myös työllistämiskoulutuksen ja varsinaisen ammatillisen ja korkeakoulutusjärjestelmän ni-

vominen on tarpeen. Tältä kannalta korostuu erityisesti se, että kokonaisuuden on toimittava. Sen on oltava aktivoiva. Tällä perusteella toivoisin, että näitä esityksiä käsiteltäisiin, ei niin, että saadaan aikaan tilanne, jossa ihmisiä heidän hädänalaisen asemansa vuoksi pakkohallinnoidaan.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työmarkkinatueksi ja sitä koskevaksi lainsäädännöksi työttömyysturvan muuttamiseksi on todella iso ja monimutkainen ja paljon huonnuksia sisältävä lakiesitys, mikä on tullut moneen kertaan käydyssä keskustelussa esiin. Muutamiin kohtiin lakiesityksessä haluan puuttua.

Ensinnäkin esitystä on perusteltu esimerkiksi sillä, että se olisi työttömiä aktivoiva. Ei voi olla niin, että se on työttömiä aktivoiva. Tämä esitys ei ole sen suuntainenkaan. Päinvastoin sillä on äärettömän paljon erinäköisiä kielteisiäkin vaikutuksia, esimerkiksi se, että työmarkkinatuella, jota 500 ansiosidonnaisen työttömyyspäivän jälkeen saisi 300 päivää, oleva henkilö voitaisiin osoittaa työharjoitteluun. Ajatellaan esimerkiksi, että joku parikymmentäkin vuotta ammatissa ollut työntekijä tai toimihenkilö, mikä tahansa, joutuisi työharjoitteluun 116 markan tuntipalkalla. Kyllä tällaiset esitykset ovat minun mielestäni jo työntekijöiden ammattitaitoa aliarvostavia ja sanoisin, että ne ovat ihan ihmisarvoa loukkaavia.

Se, että 300 päivän jälkeen ei olisi minkäänlaista toimeentuloturvaa paitsi tippuminen toimeentulotuen hakijaksi, on erittäin suuri ja nöyryyttävä asia myös. Minulle on tullut tästä esityksestä aivan selvästi sellainen käsitys, että hallitus tähtää tällä esityksellä kokonaisuudessaan työttömien toimeentuloturvan alentamiseen ja myös työttömyysturvan kustannusten rajuun alentamiseen.

Jos katsotaan sitä, että työmarkkinatuella olevalla henkilöllä ei olisi työsuhdetta, niin tässä tulee kiistatta olemaan vääristymiä. Vaikka lakiesityksessä on jotakin sanottu siitä, että vääristymiä yritettäisiin valvoa, en jaksa uskoa, että siihen pystyttäisiin, koska selkeästi olisi tulossa kahdet työmarkkinat. Työnantajat varmuudella mielestäni eivät olisi kiinnostuneita palkkaamaan työntekijöitä normaaliin työsuhteeseen, kun he saisivat työmarkkinatuella olevia harjoittelijoita 116 markalla, ja kaiken lisäksi vielä valtio vastaisi työharjoittelussa olevien henkilöiden vakuutus- ja sosiaaliturvamaksuista. Jos tämä ei vääristä työmarkkinoita, niin mikä vääristää? Tulisi kiistatta mielestäni kahdet työmarkkinat.

Sitten tässä on hyvin vakava asia se, että valtio siirtää todella vastuuta 800 työttömyysturvapäivän jälkeen kuntien niskoille. On aika nöyryyttävää ajatella, että ihmiset, jotka ovat pitkän työhistorian tehneet, sitten joutuneet työttömiksi, ja vaikka nuoretkin, joutuisivat sosiaalitoimistosta toimeentulotukea hakemaan. Se on iäkkäämmille ihmisille erittäin nöyryyttävää ja nuorille ihmisille erittäin huonoa kasvatusta.

Nuorten kohdalla huomio kiinnittyy myös siihen, että nuoret pistetään tietoisesti kahteen kastiin. Niille nuorille, jotka asuvat vanhempiensa taloudessa, maksettaisiin työmarkkinatukea tuosta 116 markasta 60 prosenttia eli 69,60 markkaa. Tämäkin on aivan käsittämätön esitys, kun ajattelee sitä, että se on epätasa-arvoa nuoria ihmisiä kohtaan. Jos he vielä harjoittelussa vierekkäin ovat, toki he tarvitsevat siitä vähintäänkin samanlaisen korvauksen. Kannattaa muistaa se, että näiden nuorten perheissä varmasti saattaa olla myös työttömiä vanhempia.

Se, mikä tässä esityksessä on mielestäni erittäin kielteistä, on se, että ei muodostu työsuhdetta, joka olisi aivan välttämätön. Minulle on tullut sellainen käsitys, että tällä koko esityksellä halutaankin päästä siihen, että työntekijöillä on entistä vaikeammat mahdollisuudet päästä takaisin esimerkiksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin. Tämä poikkeaa siltäkin osin rajusti siitä, mitä oli ennen velvoitetyö. Kun oli tietyn ajan velvoitetyössä, oli oikeus päästä takaisin ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle ja saada vähän kohtuullisempi toimeentulo tuolta ajalta.

Jos tätä lakiesitystä yleensäkin aiotaan viedä eduskunnassa lävitse, tämä tarvitsee todella radikaaleja korjauksia. Tällaisessa muodossa tätä lakiesitystä on aivan mahdoton hyväksyä, tämä sisältää niin suuria puutteita. Tässä on pientä itua esimerkiksi nuorten kohdalla siinä, että he saisivat jonkin harjoittelupaikan, mutta siinäkin mielestäni edellytetään kuitenkin sitä, että heillä pitää olla työsuhde.

Nyt on tullut esiin, käydyssä keskustelussakin jo vilahtivat työmarkkinajärjestöt. Tämä asiahan on ollut aika paljon julkisuudessa lehtien palstoilla. On kerrottu, että tästä olisi sovittu viime kerralla työmarkkinaratkaisun yhteydessä. Tiedot siitä, mitä työmarkkinaratkaisujen yhteydessä on sovittu, ovat erittäin ristiriitaisia. Olen hyvin monien ammattiliittojen edustajien kanssa keskustellut ja kaikki sanovat, että tällainen asia oli nimenä esillä, mutta se sisältö, mitä heille on

esitelty, ei ole ollut alkuunkaan tällainen, mitä nyt hallituksen esitys pitää sisällään.

Tämä lakiesitys, kuten on jo tullut esille, voidaan opposition yhteisin voimin kaataa eduskunnassa, jos lakiesitystä ei saada parannetuksi. Tämä on sen suuruusluokan kysymys, että mielestäni tästä asiasta pitää käydä lähetekeskustelua vielä ja käydä sitä esimerkiksi ensi viikon perjantaina, niin että lain sisältö tulisi mahdollisimman tarkasti selville useammille kansanedustajille kuin mitä esimerkiksi tässä salissa on tänään illansuussa istumassa.

Arvoisa puhemies! Pyydänkin, että esitys jätetään pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti voitu lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia lausumaan mielipiteensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Rimmi ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Rimmin ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

18) Hallituksen esitys n:o 236 laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Sairaalassa hoitopäivämaksu on 125 markkaa. Esimerkiksi henkilö, joka on koko kuukauden sairaalassa, joutuu maksamaan 3 750 markkaa. Hyvin monella eläkeläisellä käteen jäävä eläke jää huomattavasti alle tämän summan. On aika erikoista, että tästä asiasta on nyt tullut tällainen pattitilanne eli sairaala päättää, että maksua ei alenneta, vaikka sairaalalla olisi mahdollisuus alentaa maksua, ja sitten sosiaalitoimisto päättää, että toimeentulotukea ei myönnetä, koska sairaalalla olisi mahdollisuus alentaa maksua. Näin ollen pienituloinen ihminen ei ole saanut mistään apua siihen, että hän saisi maksut maksetuksi, vaikka hänen kuukausieläkkeensä ei riitä tähän ja samanaikaisesti hänen pitäisi kuitenkin maksaa vuokraa jne., koska nämä maksuthan koskevat alle kolmen kuukauden laitoshoitoa.

Kun sosiaalivaliokunta käsitteli asiaa, niin nimenomaan oli tarkoitus, ettei tarvitsisi juosta paikasta toiseen, vaan maksu alennettaisiin suoraan sairaalassa ja pienituloiselta ei kerättäisi maksua. Minä pidän erittäin kummallisena sitä, että neuvottelutulos on nyt se, että tämä erotus, mihin ei henkilön eläke tai työttömyyspäiväraha riitä, on jätetty kunnalle toimeentulotukena maksettavaksi. Tätä asiaa on syytä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa varsin tarkkaan harkita ennen kuin ehdotus hyväksytään. Oikeampi ratkaisu olisi se, että maksu alennettaisiin suoraan, eikä tarvitsisi todellakaan juosta luukulta toiselle. Me olemme niin monta kertaa puhuneet siitä, että ihmisten luukuttamista pitäisi vähentää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

19) Hallituksen esitys n:o 237 laeiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ja työttömyysturvalain väliaikaisesta muuttamisesta, laiksi lomautuksen johdosta maksettavasta ylimääräisestä työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 sekä laiksi työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 15 ja 18 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan sekä työasiainvaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Minusta on olemassa useita syitä, miksi tähän maahan pitäisi saada aikaiseksi keskitetty solidaarinen tulopoliittinen ratkaisu. Ensinnäkin kansantalouden tila ei varmastikaan kestä sekasortoa, johon ka-

pitaalin tavoittelema liittokohtaisten ratkaisujen tie vie. Siellä on edessä varmasti monilla aloilla tiukat yhteenotot, epäselvä tilanne ja epävarmuuden kasvu. Vasemmistolaisena tietysti kannan erityistä huolta siitä, miten käy eri työntekijäryhmien, jos ajaudutaan tilanteeseen, jossa kukin ottaa mitä saa. Palkansaajaryhmähän, tuo yli kaksimiljoonainen porukka, jakaantuu karkeasti ottaen neljään erilaiseen ryhmään, joilla on kovasti erilaisia intressejä ja mahdollisuuksia toisaalta tässä tilanteessa etujaan puolustaa. Ensinnäkin on vientisektori, jossa on noin 250 000 ihmistä. Toiseksi on julkinen sektori, noin 700 000 ihmistä, ja kolmanneksi kaupan työntekijät ja muut. Neljänneksi on työttömien ryhmä, johon kuuluu tälläkin hetkellä yli puoli miljoonaa ihmistä ja joka vuoden sisällä merkitsee 600 000 — 700 000 työttömänä olevaa ihmistä, siis vuoden sisällä on työttömänä jo näin iso osa ihmisistä.

Ellei keskitettyä solidaarista ratkaisua synny, häviäjiä palkansaajapuolella on varmasti kaksi: varsinkin julkinen sektori, sen työntekijät, joiden kohdalla on ollut minusta jo pidempään käynnissä erittäin ruma panettelu ja vähättely, offensiivi, suoranainen suunniteltu propagandapainostus. Julkinen sektori on leimattu joksikin tämän yhteiskunnan painolastiksi, tarpeettomaksi ja turhaksi. Varmasti julkisella sektorilla on muutamia byrokraattejakin, jotka voisi hyvin siirtää muihin töihin ilman, että kukaan huomaisi, että mitään erikoista on tapahtunut, paperin pyöritys voisi vähän vähentyä. Mutta pitää nähdä kuitenkin, että 90—95 prosenttia ns. julkisen sektorin työntekijöistä tekee työtä kouluissa, terveydenhuollossa, lastentarhoissa, vanhusten huollossa, kulttuuritoimessa, liikuntatoimessa ja muissa sellaisissa tehtävissä, jotka jokaisen tämän maan ihmisen kannalta ovat välttämättömiä ja joissa tuotetaan peruspalveluja, jotka ovat tärkeitä ja myös välttämättömiä, jotta kokonaisuus voi toimia.

Meillä puhutaan paljon esimerkiksi siitä, että vienti on se, joka vetää maan nousuun. Hyvä on. Vienti on tärkeää, mutta esimerkiksi vienti ei Suomessa voi toimia, jos ei meillä ole lastentarhajärjestelmää. Ihmiset eivät voi mennä töihin, jos ei meillä ole toimivaa lastenhoitojärjestelmää sen tukena, siihen liittyvänä. Mihin ne pannaan ne lapset? Miten voivat naiset mennä töihin tai vaikkapa isät, jos vähän kehityttäisiin tässä ajattelussa, että vastuu perheessä on tasajaettu? Jos ei ole tätä lastenhoitojärjestelmää, niin sitten toinen aviopuolisoista on kotona hoitamassa lapsia, ja näin menetetään erittäin iso osa potentiaalista työvoimaa. Kuitenkin pieni porukka on muutenkin olemassa. Ei meillä ole varaa edes siihen, että julkinen sektori ajetaan alas, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että naiset pakotetaan kotiin ja menetämme näin hyvää koulutettua työvoimaa.

Toinen ryhmä, joka tässä hajautetussa systeemissä taatusti häviää, jos siihen joudutaan tulopoliittisen ratkaisun seurauksena, ovat työttömät. Kuka heitä puolustaa, jos jokainen rupeaa ottamaan sen, mitä saa? Täällä on, niin kuin sanottu, jo rypäs huononnusesityksiä tällä hetkellä käsittelyssä. Kuka nostaa metakan indeksikiellosta peruspäivärahan osalta, jos ay-liike antaa homman karata käsistä ja katsoo vaan, mitä tapahtuu ja katsoo, mitä liike tekee? Tietenkin tulee näitä toimia, mistä ed. Stenius-Kaukonen jo puhui. Me tulemme kantelemaan ilman muuta oikeuskanslerille ja täällä äänestetään, mutta häviämme ilman muuta, jos ei ay-liike ole tukena tämän tyyppisissä tappeluissa.

Työmarkkinatuen osalta meillä on kuitenkin nyt valtit käsissämme, vasemmistolla, SMP:llä, vihreillä, jos me pidämme yhtä ja kaadamme sen järjestelmän, jossa ydin on se, että peruspäivärahakin katkeaa 500 päivän jälkeen. Mitä sosialidemokraatit tekevät, niin siitä ei ole vastausta saatu. Minä toivon, että se vastaus rupeaa tulemaan ja on vasemmiston yhteistyötä lujittava ja nimenomaan työttömien kannalta edullinen.

Sitten on tämä käsittelyssä oleva esitys lomautettujen työttömyysturvan huonontamisesta. Täällä on nyt käsittelyssä juuri tämä esitys lähetekeskustelussa. Tässähän ehdotetaan, että lomautuspäiväraha, joka on 15 päivää — kyllä sen näkee tässäkin, miten kielellä pelataan, ei puhuta alennetusta päivärahasta vaan lomautuspäivärahasta. Sehän kuulostaa melkein voitolta. Kuitenkin on kysymys siitä, että lomautuspäiväraha on vain 70 prosenttia siitä, mitä ansiosidonnainen päiväraha on ja jonka lomautettu aiemmin on saanut. Eli mitä tämä tarkoittaa? Ensimmäinen viikko ilman mitään tuloa, kun tulee lomautus. Kolme seuraavaa viikkoa vain 70 prosenttia siitä, mikä on ansiosidonnaisen päivärahan taso. Se ansiosidonnainen päivärahan taso ei ole niin korkea kuin yleisesti luullaan tai ainakin väitetään. Meillä on erittäin tiukka leikkuri työttömyysturvassa. SAK:lainen duunari ollessaan työttömänä tai lomautettuna on saanut noin 4 500 markkaa kuussa käteen. Ei se paljon ole. Eli tulot ovat jo tähänkin saakka pudonneet silloin, kun on joutunut lomautetuksi tai työttömäksi. Nyt kun tulee lomautus, niin tulot putoavat edelleen.

Tässä on taas yksi kohta, johon meidän pitää minusta yhteisvoimin reagoida ja myös siten, että ay-liike on siinä mukana. Jotta ay-liike voi olla vaikuttamassa, tarvitaan keskitetty solidaarinen ratkaisu, jossa muistetaan myös huono-osaisimmat porukat eli julkinen sektori, lomautetut ja työttömät. Heitä ei saa unohtaa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä puhui lomautuspäivärahasta, joka on selvä heikennys lomautettujen asemaan. Jos joku työnantaja käyttää lomautusta väärin, niin kuin epäilemättä jossain määrin tapahtuu, niin nämä toimet, jotka esitys sisältää, eivät ole oikea keino ratkaista tätä ongelmaa, ei myöskään työnantajan lomautusrangaistus.

Tämä esitys pitää sisällään myös muuta kuin kokoaikaista työtä tekevien työttömyyspäivärahaoikeudet. Tältä osinhan esitys on varsin erikoinen, ja juuri tästä ammattiyhdistysliike, erityisesti SAK, on noussut voimakkaaseen vastarintaan. Esitys merkitsee esimerkiksi sitä, että nelipäiväistä työviikkoa tekevälle ei jäisi ansiopäivärahaa maksettavaksi lainkaan, jos palkka on suurempi kuin 9 000 markkaa kuukaudessa. Myös tätä pienempää palkkaa saavilta päiväraha pienenee. Nythän siltä yhdeltä lomautuspäivältä on voinut saada päivärahan. Tämä osa-aika- ja sivutyötä tai lyhennettyä työaikaa tekevien etuuksien yhdenmukaistaminen johtaa täysin kohtuuttomiin tuloksiin. Se, mitä eduskunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta on näistä asioista lausunut, ei ole tarkoittanut sellaista linjaa, mihin hallitus on nyt ryhtynyt.

Hyvän käsityksen tämän esityksen laajuudesta saa, kun katsoo, paljonko tällä työttömyyspäivärahamenoja säästetään. Tällä esityksellä yksin, lukuun ottamatta näitä muita, säästetään 720 miljoonaa markkaa.

Myös tästä asiasta on syytä jatkaa keskustelua ministeri Huuhtasen kanssa, joten pyydän asian pöydälle ensi perjantaina pidettävään istuntoon.

Toinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi perjantain täysistuntoon.

20) Hallituksen esitys n:o 238 laiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Myös työttömyysvakuutusmaksusta keskusteltiin välikysymyksen yhteydessä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmähän ehdotti, että nimenomaan työttömyysvakuutusmaksun osalta tehtäisiin kokeilu siitä, että otettaisiin maksun perusteeksi käyttökate, jolloin nimenomaan ne yritykset, joilla nyt olisi kantokykyä osallistua työttömyyden kustannuksiin, osallistuisivat siihen enemmän, ja vaikeammassa asemassa olevat yritykset ja pienet yritykset voisivat paremmin työllistää, kun niiden maksu olisi alempi.

Ensimmäisen miljoonan markan osalta 3 prosentin maksu tietysti jo helpottaa pienten työnantajien maksua, mutta kun muuten maksua esitetään 6,3 prosentin suuruisena, se on aika suuri rasitus yrityksille. Tässä pitäisi päästä maksujärjestelmän muutoksiin. Nimenomaan työttömyysturvan rahoitus on kaikista ongelmallisin juuri näin laman aikana, kun minkäänlaista ennakkovarautumista ei suuriin työttömyysturvamenoihin ole.

Meillähän on valiokunnassa jo aikaisempi esitys koskien työantajamaksua, ja siellä on myös työntekijälle esitetty 1,87 prosentin maksua. Työntekijöiden osalta työttömyysvakuutusmaksun nousu on ehdottomasti väärä ja sitä pitäisi alentaa. Kun haetaan sitä, mistä veroja nyt sitten alennettaisiin, vakuutetun työttömyysvakuutusmaksu ja myös vakuutetun sosiaaliturvamaksut olisivat oikea keino. Tämä vihjeenä kokoomukselle, joka vaatii tuloveron alennusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

21) Hallituksen esitys n:o 239 laiksi työsopimuslain 4 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti työasiainvaliokuntaan.

22) Hallituksen esitys n:o 240 laiksi työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Esitys kuuluu samaan sarjaan kuin työttömyysturvan heikennystä koskevat aikaisemmat esitykset. Siinä ehdotetaan, että työvoimapoliittisessa aikuiskoulutuksessa olevilta poistettaisiin kokonaan ateria- ja matkakustannuskorvaukset. Niitä on heikennetty jo viime vuosien aikana, ja se on herättänyt erittäin suurta kritiikkiä kurssilaisten keskuudessa. Tämä esitys varmaan saa heiltä täydellisen tuomion. Tämä esitys on väärää politiikkaa, koska kuten jo aikaisemmin sanoin, työttömien koulutusta pitäisi tukea siten, että heillä on paremmat etuudet. Aiheutuuhan siitä, jos joutuu toiselle paikkakunnalle opiskelemaan, selvästi suuremmat menot, kun perhe esimerkiksi on toisella paikkakunnalla. En voi ymmärtää, että hallitus tällä linjalla etenee.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

23) Ed. Janssonin lakialoite n:o 45 laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Jansson: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa, joka liittyy hallituksen esitykseen n:o 199, esitän, että Suomen kauppatonniston välttämätöntä uudistamista edistetään, koska hallituksen esitys mielestäni ei tarpeeksi ota huomioon kauppamerenkulun teollisesta toiminnasta poikkeavia erikoispiirteitä.

Ottaen huomioon, miten suuret alushankintainvestoinnit ovat suhteessa suomalaisten varustamoiden liikevaihtoon, ei hallituksen esityksessä olevaa jäämaksuluokkavähennystä voida katsoa riittäväksi. Sen johdosta ehdotan lakialoitteessani aikaisemmin voimassa olleiden tilauspoistojen, palautuvien poistojen ja alushankintavarauksien ottamista käyttöön jatkossakin, jolloin toki jäämaksuluokkavähennys voitaisiin lakkauttaa.

Menemättä yksityiskohtiin, herra puhemies, edellytän, että aloitetta käsitellään valtiovarainvaliokunnassa rinnakkain mainitun hallituksen esityksen n:o 199 kanssa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että edustajien tekemät lisätalousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

---

24) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 70 ja 71

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Näyttää siltä, että on vain kaksi aloitetta. Minulla on sellainen ajatus, että nämä on ikään kuin etukäteen esivalinnassa valittu sellaisiksi, jotka ovat

kelvollisia menemään läpi käsittelyssä. Ainakin ensi yön nukun siinä ajatuksessa. Minulla nimittäin omassa päiväjärjestyksessäni ei ole kuin nämä kaksi, allekirjoittaneen sekä ed. Vistbackan määräraha-aloitteet.

Aloite n:o 70, määrärahan osoittaminen Hämeenlinnan ja Tampereen välisen moottoritien rakentamiseen, johtuu siitä, että kun täältä ajelee Tampereen suuntaan, tuolla Hämeenlinnan kohdalla menee mukavasti mutta sitten töksähtää sillä tavalla, että mennään samoille raiteille. Toisin sanoen moottoritie loppuu siihen tällä hetkellä. Kuitenkin tarkoitus ja suunnitelmat ovat olleet Tampereelle saakka. Tämän määrärahaaloitteen tarkoitus on se, että suunnittelua ja töiden aloittamistoimenpiteitä jatketaan. Varsinkin tällaisena aikana, jolloin työpaikkoja tarvitaan myös maansiirtoalalla, olisi erittäin tärkeätä, että Hämeenlinnan ja Tampereen välinen osuus saataisiin myös työn alle ja aikanaan sitten Tampereelle saakka samanlaiseksi moottoritieksi kuin nyt Hämeenlinnaan. Siinä mielessä olen tällaista pikku määrärahaa tähän esittänyt.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 19.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio